Bo'lajak musiqa fani o'qituvchilarining cholg'u ijrochiligi samaradorligini oshirishda pedagogik mexanizmlar.

Saydullayeva Lobar Yusufjon qizi

"Musiqa ta'limi"yo'nalishi 2 bosqich magistranti.

Hayitov Oblaqul A.

"Musiqa ta'limi" kafedrasi dotsenti

Annotatsiya

Maskur maqolada bo'lajak musiqa fani o'qituvchilarining cholg'u ijrochiligi samaradorligini oshirishda qo'llaniladigan pedagogik mexanizmlar,innovatsion yondashuvlar hamda zamonaviy ta'lim texnalogiyalarining ahamiyati yoritiladi.Shuningdek ijrochilik mahoratini rivojlantirishda individual yondashuv,motivatsion yondashuv, motivatsion omillar ,amaliy mashg'ulotlar va mustaqil ta'limning o'rni tahlil qilinadi.Maqolada bo'lajak pedagog-musiqachilarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiluvchi samarali metodlar tavsiya etilgan.

Kalit so'zlar: Cholg'u Bijrochiligi,pedagogik mexanizm, musiqa ta'limi,ijrochilik mahorati,innovatsion texnologiyalar,kasbiy kompetensiya,motivatsiya,interfaol metodlar.

Kirish

Bugungi kunda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar barcha fanlar qatori musiqa ta'limi oldiga ham yangi vazifalarni qo'ymoqda.Ayniqsa ,bo'lajak musiqa fani o'qituvchilarining professional tayyorgarligi,ularning cholg'u ijrochilik mahoratini rivojlantirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.Chunki musiqa o'qituvchining kasbiy faoliyati nafaqat nazariy bilimlarga,balki amaliy ijrochilik k'nikmalariga ham bevosita bog'liqdir.

Cholg'u ijrochiligi samaradorligini oshirishda pedagogik mexanizmlarni to'g'ri tashkil etish bo'lajak mutaxassislarning ijodiy salohiyatini yuzaga chiqarishda muhim omil hisoblanadi.Shu bois maskur jarayonda inovatsion pedagogik texnologiyalar,interfaol metodlar va individual yondashuvlardan samarali foydalanish talab etiladi.

Asosiy qism

Cholg'u ijrochiligi –bu musiqiy asarni texxnik va badiiy jihatdan mukammal talqin qilish jarayonidir.Bo'lajak musiqa o'qituvchilari uchun cholg'u ijrochiligi nafaqat amaliy ko'nikma,balki pedagogik faoliyatning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi.Chunki o'qituvchi o'zining ijrochilik mahorati orqali o'qituvchilarda musiqaga qiziqish uyg'otadi,estitek didni shakllantiradi va ijodiy fikrlashni rivojlantiradi

Cholg'u ijrochiligi samaradorligini oshirishning pedagigik mexanizmlari.

1.Indivudal yondashuv mexanizmlari

Har bir talabaning musiqiy qobiliyati,texnik imkoniyati va psixologik xususiyatlari turlicha bo'ladi. Shu sababli ta'lim jarayonida individual yondashuv asosida ishlash muhim ahamiyatga ega.Bunda:

-Talabaning ijrochilik darajasi aniqlanadi;

- Mos repertuar tanlanadi;

-Texnik mashqlar bosqichma-bosqich murakkablashtiriladi;

-Mustaqil ishlash ko'nikmalari rivojlantiriladi.

Maskur mexanizm talabada o'ziga bo'lgan ishonchni oshiradi va ijrochilik faoliyatining samaradorligini ta'minlaydi.

2.Motivatsion Mexanizm.

Talabalarning ijrochilik faoliyatiga bo'lgan qiziqishini oshirish sanaradorlikning asosiy omillaridan biridir Motivatsiyani kuchaytirishda quyidagilar muhim:

-ijodiy tanlov va festivallarda ishtirok etish;

-sahna madaniyatini shakllantirish;

-zamonaviy musiqiy asarlardan foydalanish;

Motivatsion muhit talabaning ijodiy faolligini oshirib,muntazam mashq qilishga undaydi.

3. Interfaol ta'lim texnologiyalari

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar cholg'u ijrochiligini o'qitishda keng imkoniyat yaratadi.Jumladan:

-"Master-klass" usuli;

-audio va video tahlil;

-kichik guruhlarda ishlash

-muammoli ta'lim;

-portfolio metodi.

Ushbu metodlar talabalarning mustaqil fikrlashini rivojlantirib,ijrochilikdagi xatolarni tahlil qilish va bartaraf etishga yordam beradi.

4.Amaliy mashg'ulotlar tizimi

Cholg'u ijrochiligida nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg'unlashtirish muhimdir.Doimiy amaliy mashg'ulotlar:

-texnik mahoratno oshiradi;

-ritm va eshituv qobiliyatini rivojlantiradi;

-sahnada erkin ijro etish ko'nikmasini shakllantiradi.

Shuningdek, ansambl va orkestr mashg'ulotlari talabalarda jamoaviy ijro madaniyatini rivojlantiradi.

5-Axborotkommunikatsiyasi texnologiyalaridan foydalanish

Bugungi raqamli davrda musiqa ta'limida AKT vositalaridan foydalanish samaradorlikni sezilarli darajada oshiradi.Xususan:

-elektron notalarL;

-virtual cholg'ular;

-mobil ilovalar;

-onlayn dars platformalari;

-audio yozuvlarni tahlil qilish dasturlari

Talabalarning mustaqil ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, bo'lajak musiqa fani o'qituvchilarining cholg'u ijrochiligi samaradorligini oshirishda pedagogik mexanizmlardan oqilona foydalanish muhum ahamiyatga ega.Individual yondashuv,moyivatsion muhit,interfaol metodlar,amaliy mashg'ulotlar va axborot texnologiyalarining uyg'unligi talabalarning ijrochilik mahoratini rivojlantirishga xizmat qiladi.Natijada,kelajakdagi musiqa o'qituvchilari nafaqat professional ijrochi,balki,zamonaviy pedagog sifatida ham shakllanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Ishmuhammedov R."Pedagogik texnologiyalar va oinnovatsiyalar"-Toshkent2020.
2. Begmatov, M. B., & Begmatov, Q. M. (2024). CHET TILI TA'LIMIDA AXBOROT VA INNOVATSION-PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI. *Academic research in educational sciences*, *5*(CSPU Conference 1), 153-155.
3. Begmatov, Q. (2025, April). NEMIS TILIDA KOLLOKVIALIZMLAR VA ULARNING NUTQ JARAYONIDAGI O 'RNI. In *Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit* (pp. 31-32).
4. Бегматов, К. М. ОСОБЫЕ ФУНКЦИИ ГАЗЕТНЫХ ЗАГОЛОВКОВ (НА ПРИМЕРЕ МАТЕРИАЛА НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА). *ББК 74.48 Р 76*, 280.
5. Bazarova, S. (2023). PAK VAN SO VA SAIDA ZUNNUNOVA IJODIDA "AYOL" KONSEPTI. In *Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit* (pp. 51-60).
6. Базарова, Ш. Ш. (2022). KOREYS ADIBASI SHIN KYON SUK IJODINING O'ZIGA XOSLIGI XUSUSIDA. *МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА*, *5*(3).

7. Sidikova, N. N., Vaxidova, A. A., Murtazina, E. I., & Rakhimullina, F. N. (2026). Peculiarities of Personality Value Orientations in a Situation of Uncertainty. *ARPHA Proceedings*, *11*, 657-667.
8. Sidikova, N. N. (2026). LINGUOCULTURAL REPRESENTATION OF PATRIOTISM IN POETIC DISCOURSE. *Modern World Education: New Age Problems–New solutions*, *3*(2), 64-67.
9. Siddikova, N. N., Gafforova, S., & Gafforova, I. (2022). APPROACHES TO DEVELOPING FOREIGN LANGUAGE TEACHING SYSTEM IN NONLINGUISTIC HIGH SCHOOLS OF UZBEKISTAN. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, *2*(Special Issue 24), 381-388.
10. Narzullayevna, S. N., & Iroda, G. (2022). Types of interactive methods in developing intercultural competence in different age groups. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, *12*(4), 159-162.
11. Fevzievna, K. L. (2021). CRITICAL THINKING AS ONE OF THE SKILLS DEVELOPED THROUGH THE DIALOGUE OR CONVERSATION. *Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal*, 37-46.
12. Bakhtiyorovna, S. I., Fevzievna, K. L., & Khamzaevna, R. M. (2021). How to support healthy class competition in an English lesson. *ACADEMICIA: AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL*, *11*(2), 399-402.
13. Istamova, S. R., & Sevinch, R. Z. (2025). INGLIZ TILI ADABIYOTINI O ‘QITISH METODIKASI. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, *7*(2), 260-262.
14. Istamova, S. R., & Sabina, T. R. (2025). TIL VA TAFAKKUR MUNOSABATI: TIL TAFAKKURNI SHAKLLANTIRADIMI?. *SHOKH LIBRARY*, *1*(10).
15. Istamova, S. R., & Sabina, T. R. (2025). TIL VA TAFAKKUR MUNOSABATI: TIL TAFAKKURNI SHAKLLANTIRADIMI?. *SHOKH LIBRARY*, *1*(10).
16. Shoxista, I. (2025). HOW CHILDREN LEARN LANGUAGE: STAGES OF FIRST LANGUAGE DEVELOPMENT. *SHOKH LIBRARY*, *1*(10).
17. Abjalova, M., Sharipova, S., & Istamova, S. (2025, September). Sentiment Analysis of Uzbek Idioms. In *2025 10th International Conference on Computer Science and Engineering (UBMK)* (pp. 599-604). IEEE.
18. Abduraximova, F., & Arikan, A. (2026). THE IMPORTANCE OF VOCABULARY ACQUISITION IN EFL LEARNING. *EDUCATION AND RESEARCH IN THE ERA OF DIGITAL TRANSFORMATION*, 522-526.
19. Abduraximova, F. K. (2023). Improving virtual education through innovative methods. *Dev Pedagog Technol Mod Sci*, *2*(10), 70-4.
20. Yusupov E.”Musiqa pedagogikasi asoslari.”-Toshkent2019.